

Paper Type: Original Article

Investigating the Impact of Internal Audit Committee Structure and Organisational Quality on the Financial Stability of Banks Listed on the Tehran Stock Exchange

Mohamad Mohamadi^{1,*} , Glare Mortezaei¹, Samira Najafi¹

¹Department of Accounting, Non-Prof it University, Parandak, Iran; mkz.mohamadi@gmail.com.

Citation:

Mohamadi, M., Mortezaei, G., & Najafi, S. (2024). Investigating the impact of internal audit committee structure and organisational quality on the financial stability of banks listed on the Tehran stock exchange. *Financial and banking strategic studies*, 2(1), 45-59.

Received: 19/12/2023

Reviewed: 09/01/2024

Revised: 24/01/2024

Accepted: 14/04/2024

Abstract

Purpose: Investigation of the impact of the structure of the internal audit committee and the organisational quality of the bank on the financial stability of banks.

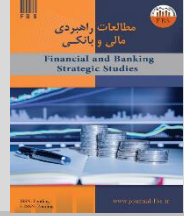
Methodology: This research is a library and analytical-causal study based on panel data analysis. In this research, the financial information of 10 banks listed on the Tehran Stock Exchange from 2016 to 2021 (60 bank years) has been examined.

Findings: The results of the research, in support of hypothesis 1, showed that the structure of the bank's internal audit committee has a positive, direct effect on the bank's financial stability. Finally, based on analyses conducted to confirm hypothesis 2 of the research, we concluded that the bank's organisational quality has a positive, direct effect on its financial stability.

Originality/Value: In the years when banks were heavily indebted and breached their financial covenants, the managers of these banks, using modern management techniques, implemented profit management measures and presented a good financial picture of the banks to creditors. One way out of the financial crisis caused by the banks is to improve the quality of internal audit and use profits to expand lending to production and service units. Many banks that were close to bankruptcy struggled to meet their financial obligations. Considering the costs caused by not using internal audit committees, the main consequences of lower return on investments, lower liquidity, re-evaluation of the risks of volatility of organisational quality, the problem of repayment of long-term loans and other financial resources, the financial crisis of banks has spread and the only way out of the crisis that has happened is the availability of loans at low interest rates, new economic policies and government guarantees and, finally, increasing the organisational quality of banks.

Keywords: The structure of the bank's internal audit committee, The bank's financial stability, Organizational quality and data panel.

نوع مقاله: پژوهشی

بررسی تاثیر ساختار کمیته حسابرسی داخلی و کیفیت سازمانی بر ثبات مالی بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران

محمد محمدی^{۱*}، گلاره مرتضایی^۱، سمیرا نجفی^۱
^۱گروه حسابداری، دانشگاه غیرانتفاعی، پرندک، ایران.

چکیده

هدف: بررسی تاثیر ساختار کمیته حسابرسی داخلی بانک و کیفیت سازمانی بانک بر ثبات مالی بانک‌ها است.

روش‌شناسی پژوهش: این پژوهش از نوع مطالعه کتابخانه‌های و تحلیلی-علی بوده و مبتنی بر تحلیل داده‌های تابلویی (پانل دیتا) است. در این پژوهش اطلاعات مالی ۱۰ بانک پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران در طی دوره زمانی ۱۳۹۵ تا ۱۴۰۰ بررسی شده است (۶۰ بانک-سال).

یافته‌ها: نتایج تحقیق در ارتباط با تایید فرضیه ۱ پژوهش نشان از آن داشت که ساختار کمیته حسابرسی داخلی بانک بر میزان ثبات مالی بانک تاثیر مثبت و مستقیمی می‌گذارد. در نهایت با توجه به تجزیه و تحلیل‌های صورت گرفته در ارتباط با تایید فرضیه ۲ پژوهش به این نتیجه رسیدیم که کیفیت سازمانی بانک بر میزان ثبات مالی بانک تاثیر مثبت و مستقیمی می‌گذارد.

اصالت/ارزش افزوده علمی: در سال‌هایی که بانک‌ها دارای بدهی سنگین بوده‌اند و عهد و پیمان‌های مالی خود را نقض می‌کردند، مدیران این بانک‌ها با استفاده از تکنیک‌های مدیریتی نوین دست به اقدامات مدیریت سود زده و طلبکاران را متقاعد کرده و یک تصویر خوب مالی از بانک را به نمایش می‌گذاشتند. کاهش کیفیت سازمانی بانک‌ها، در اثر رشد نقدینگی بالا ایجاد شده و یکی از راه‌های برون‌رفت بازار سرمایه از بحران مالی ایجاد شده توسط بانک‌ها، افزایش کیفیت حسابرسی کمیته‌های حسابرسی داخلی و استفاده از سود کسب شده در گسترش اعطای وام به واحدهای تولیدی و خدماتی می‌باشد. بسیاری از بانک‌هایی که نزدیک به مرز ورشکستگی شدند، اجرای تعهدات مالی آن‌ها به سختی انجام می‌شد. با توجه به هزینه‌های ناشی از عدم استفاده از کمیته‌های حسابرسی داخلی، عواقب اصلی بازگشت سود پایین‌تر از سرمایه‌گذاری، نقدینگی کمتر، ارزیابی مجدد خطرات نوسان‌پذیری کیفیت سازمانی، مشکل بازپرداخت وام‌های بلندمدت و منابع مالی دیگر، بحران مالی بانک‌ها گسترش یافته و تنها راه نجات از بحران اتفاق افتاده در دسترس بودن اعتبارات با سود پایین، سیاست‌های اقتصادی جدید و تضمین دولتی و در نهایت افزایش کیفیت سازمانی بانک‌ها می‌باشد.

کلیدواژه‌ها: ساختار کمیته حسابرسی داخلی بانک، میزان ثبات مالی بانک، کیفیت سازمانی و پانل دیتا.

۱- مقدمه

یکی از مواردی که مدیران بانک‌ها تاکید زیادی بر روی شفافیت اطلاعاتی آن دارند، کیفیت اطلاعاتی کمیته حسابرسی داخلی بانک‌ها می‌باشد. زمانی که کیفیت اطلاعات منتشر شده بانک‌ها، کاهش پیدا می‌کند، حسابرسان نقش اساسی در بازار سرمایه را از دست داده و با انجام حسابرسی با کیفیت بالا، نمی‌توانند هزینه سرمایه‌ای بانک‌ها را کاهش داده و در نهایت نوسانات سود را در جهت مثبت هدایت کنند.

* نویسنده مسئول

mkz.mohamadi@gmail.com

10.22105/fbs.2024.190908

واضح است که کیفیت سازمانی بانکها در ارتباط با انتشار اطلاعات شفاف؛ نقش موثری در تصمیمات کسب و کارها بازی می کند و در نتیجه یکی از عوامل اصلی که تحت تاثیر نوسانات قیمت سهام در هر بازار است همین کیفیت سازمانی بانکها می باشد. قراردادهای بدهی ایجاد شده بانکها بر مبنای میزان نفوذ مدیران بوده و خود به نوعی عامل بنیادی در کاهش کیفیت سازمانی بانکها محسوب می شود. ثبات فعالیت بانکها یکی از مباحثی است که ریشه در بطن واحدهای تجاری دارد. موسسات و نهادهای مالی همیشه به دنبال دستیابی به ثبات مالی، خصوصاً ثبات در کسب درآمد می باشند [1]. نوسانات کیفیت سازمانی نشأت گرفته از عوامل مختلفی می باشد. یکی از مواردی که در شرایط نوسان پذیری کیفیت سازمانی بانکها مورد توجه حسابرسان می باشد، کاهش کیفیت حسابرسی داخلی می باشد. حسابرسان با افزایش کیفیت حسابرسی داخلی و ارائه راه حل های مختلف در هنگام ایجاد نوسان های شدید سود سعی دارند، میزان فشارهای وارد بر شرکت را با افزایش کیفیت حسابرسی ارایه شده جبران کنند [2]. امروزه در تمام کشورها و ملیت ها اکثر سیستم های اجتماعی بانکها به نوعی مرتبط با سیستم اقتصادی آن کشور می باشند. هنگامی که نوسانات بازار سرمایه مرتبط با فعالیت های بانکها؛ در اقتصاد یک کشوری به وقوع می پیوندد مابقی سیستم ها نیز به نوعی از این بحران تاثیر می پذیرند. یکی از عوامل اصلی که تابعیت مستقیمی از کیفیت سازمانی بانکها دارد، الگوهای تعیین کننده کیفیت حسابرسی داخلی بانکها می باشد [3]. کمیته های حسابرسی در بانکها؛ به نوعی در بلندمدت باعث افزایش کیفیت سازمانی بانکها خواهند شد. عامل دیگری که کیفیت سود بانکها را تحت تاثیر قرار داده و نقش بسزایی در شرایط بحران مالی دارد، کیفیت حسابرسی است. هنگامی که بحران مالی اتفاق می افتد، هزینه سرمایه سازمانی بانکها به شدت افزایش پیدا کرده و در بلندمدت بازده مورد انتظار را تحت تاثیر منفی قرار داده و باعث کاهش سود مکتسبه بانکها می شود. حسابرسی داخلی؛ نقش کلیدی در هر بانک را ایفا می کند، به این صورت که اشتباهات مالی در سیستم مالی هر بانکی وجود دارد و حسابرسی داخلی به صورت بی طرفانه و عادلانه اطلاعات درست در ارتباط با روش کسب و کار در اختیار بانکها قرار می دهد، ثقل را کشف می کند و باعث افزایش ارزش های اخلاقی کارکنان می شود، بهره وری را بهبود می بخشد [4]. در نهایت این سوال مطرح می شود که آیا ساختار کمیته حسابرسی داخلی و کیفیت سازمانی بر ثبات مالی بانکهای پذیرفته شده در بورس اوراق بهادار تهران تاثیرگذار است؟ حسابرسی حسابها در بانکها، اعتبار هر حساب را افزایش داده و کمک به رونق گرفتن درست معاملات در کسب و کار تجاری می کند، از حقوق سرمایه گذاران محافظت کرده و از منافع طلبکاران حفاظت می کند؛ بنابراین، می توان پیش بینی نمود که ارتباط مثبت بین کیفیت سازمانی و کیفیت کمیته های داخلی حسابرسی بانکها وجود دارد. نوسانات کیفیت سازمانی بانکها نشان دهنده رشد بی رویه نقدینگی بوده و نوسانات نرخ ارز نیز باعث کاهش ارزش پول کشور شده و حسابرسان در بازار سرمایه با ارائه راه کارهایی در ارتباط با کاهش وابستگی مالی بانکها، می تواند کمکی هر چند کوچک در ارتباط خارج شدن از این نوسانات کنند [5].

اهمیت بررسی ثبات مالی موسسات و نهادهای مالی و تاثیرگذاری این متغیرها در سایر متغیرها نشأت گرفته از انگیزه های مالکان نهادی این موسسات می باشد. اندیشمندان، پیدایش مفهوم ثبات و پایداری بانکی را معلول رشد فزاینده سازمانها و حاکم شدن فضای بسیار رقابتی بر بانکها می دانند؛ از سوی دیگر در چند سال اخیر، الگوهای متعددی از افزایش بهره وری و سودآوری و انجام سرمایه گذاری های نوین، فراخور هر بانک با توجه به سیاست های مدیریتی آن و نیز با توجه به نیازها، رفتار مشتریان، فرهنگ ملی و فرهنگ سازمانی مختص به خود، توسعه پیدا کرده اند [6]. بررسی تاثیرگذاری متغیرهایی مانند رتبه اعتباری بانک، نوسانات نرخ بهره بانکی، قوانین نظارت بانکی و نوسانات نسبت درآمد غیر عملیاتی بر نوسانات مالکیت خارجی موسسات و نهادهای مالی و ثبات پذیری مالی می تواند به عنوان انگیزه بنیادی در افزایش بهره وری و کارایی در بانکها و نهادهای مالی گردد [7]. در شرایط نوسانات بازار سرمایه هزینه های غیر حسابرسی به طور مستقیم به هزینه بدهی بانکها مرتبط بوده برای صادرکنندگان سرمایه گذاری در درجه اولویت قرار داشته و هزینه های حسابرسی داخلی بانکها؛ هیچ تاثیری در هزینه بدهی برای شرکت های غیر سرمایه گذاری نداشته است. اصلی ترین راه حل برای برون رفت از بحران مالی بانکها و ایجاد یک ثبات پایدار دایمی در فعالیت های بانکی؛ همبستگی کمیته های حسابرسی داخلی و گزارش های حسابرسان مستقل؛ در جهت افزایش تولید و افزایش کارایی و بهره وری و استفاده از تخصص کمیته های حسابرسی شرکتها می باشد [8]. در شرایط بحران مالی که تعادل ثبات مالی در بانکها بر هم می خورد؛ اندازه حسابرس، تخصص حسابرس در صنعت و دوره تصدی حسابرس دارای ارتباط منفی با کیفیت سود بانکهای کوچک می شوند [9]. قوانین و مقررات و تورم آثاری از عنصر ریسک نشأت گرفته و ریسک بانک بیشتر متأثر از دارایی های نقد شونده و نقدینگی بانکها می باشد. مدیران همواره باید به متغیرهای تاثیرگذار بر افزایش نوسانات رقابت بانکی مانند میزان ذخیره ناخالص وام، دارایی های نقد شونده و تورم آثاری توجه ویژه ای داشته باشند، زیرا مدیران بانکها انگیزه بیشتری دارند تا از طریق هموارسازی سود، تصویری مطلوب از روند سودآوری بانک ارایه نمایند و اعتباردهندگان و ذینفعان را راضی نگه دارند [10]. با توجه به اینکه حاشیه سود خالص در بانکهای خصوصی یک هدف روشن دارد و آن ایجاد جریان رشد ثابت در سود و کیفیت سازمانی است. به طور کلی هدف آنها، کاهش تغییرات سود است. سازمان های مختلف که در پی دستیابی به موقعیتی ممتاز و مزایای منحصر به فرد در بازار

رقابتی هستند به اهمیت ارایه خدمات برتر در جلب رضایت استفاده‌کنندگان از طریق عرضه خدماتی فراتر از انتظارات آنان آگاهی دارند. فعالیت‌ها و فرایندهای سازمانی بانک‌ها که با سودآوری بانک‌ها در ارتباط است، اهمیت بسیار زیادی دارد چارچوب نهادینه فعالیت‌ها و فرایندهای سازمانی بانک‌ها، همان رقابت‌پذیری بانک‌ها می‌باشد که به‌طور مستقیم و گاهی غیرمستقیم با فعالیت‌های سودآور بانکی در ارتباط می‌باشد [5]. جذب سرمایه‌گذاران در بازار سرمایه بانکی کشورمان با توجه به نوپا بودن بازار سرمایه بانکی نسبت به کشورهای پیشرفته از نظر مدیران بسیار با اهمیت بوده و در راستای رسیدن به این هدف شناسایی روابط عواملی مانند ایجاد ثبات در فعالیت‌های بانکی؛ از طریق کنترل کیفیت سازمانی و تأثیرگذاری آن بر نحوه فعالیت‌های کمیته‌های حسابرسی داخلی بانک‌ها، می‌تواند راهگشای اساسی در دستیابی به هدف غایی بانک‌ها و موسسات اعتباری باشد.

۲- بیان مساله پیشینه پژوهش

محیط متحول و متغیر کنونی با توجه به مشکلاتی، درجه‌بندی بانک‌ها را از لحاظ اعتباری نیز تا حدودی به ساختار کمیته حسابرسی داخلی آنان منوط ساخته است. به‌طور خلاصه می‌توان گفت مدیران از نوسانات سرمایه‌گذاری و نحوه ارزیابی عملکرد خود توسط سهامداران اطلاع دارند و با توجه به این موضوع جهت انجام سرمایه‌گذاری‌های بیشتر متمایل به دستکاری سود و افزایش سرمایه می‌گردند [4]، [5]، به این نتیجه رسید که بین تامین مالی درون بانکی، کنترل سهامداران نهادی و جریان‌های نقدی ناشی از نوسانات سرمایه رابطه معناداری وجود دارد. بانک‌هایی که دارای حاشیه سود بالاتری هستند، رقابت‌پذیری بالاتری داشته و بیشتر مورد علاقه سرمایه‌گذاران بوده و از نظر آن‌ها محل مناسب‌تری برای سرمایه‌گذاری محسوب می‌شوند [11]. فعالیت‌های غیرمالی بانک‌ها ریشه در توقعات مدیران این نهادها مالی در کسب بالاترین سود ممکن می‌باشد. انعطاف‌پذیری عملیات بانکی که نشأت گرفته از متغیرهای رتبه اعتباری بانک، نوسانات نرخ بهره بانکی، قوانین نظارت بانکی و نوسانات نسبت درآمد غیرعملیاتی می‌باشد، می‌تواند به‌عنوان عاملی تأثیرگذار در ایجاد ثبات بلندمدت مالی محسوب شده و سرمایه‌گذاران نهادی بیشتری را در نوسانات بازار جذب نماید [12]. فعالیت‌ها و فرایندهای سازمانی بانک‌ها در ارتباط با مشکلات موجود که با سودآوری بانک‌ها در ارتباط است، اهمیت بسیار زیادی دارد. چارچوب نهادینه فعالیت‌ها و فرایندهای سازمانی موسسات و نهادها مالی، همان رقابت‌پذیری و بهسازی فعالیت‌های مالی می‌باشد که به‌طور مستقیم و گاهی غیرمستقیم با فعالیت‌های سودآور این نهادها در ارتباط می‌باشد [2]. در سازمان‌های خدماتی نظیر بانک‌ها، صنعت حمل‌ونقل، خدمات درمانی، بیمه، هتل‌ها و... ساختار مناسب و پیش‌بینی‌شده سودآوری از حساسیت بیشتری برخوردار است. چون مشتری در فرآیند ارایه خدمات، بخشی از خدمت ارایه شده تلقی می‌شود، باید راهکارهای در پیش گرفته شده به سمت شخصی شدن این خدمات برای هر مشتری پیش رفته و برای مشتری یک اطمینان خاطر در ارتباط با سودآور بودن این سازمان‌ها ایجاد شود [4]. بخشی از مالکیت بانک‌ها و موسسات مالی در دست سهامداران عمده، سازمان‌های دولتی، بانک‌ها (خصوصاً بانک‌های سرمایه‌گذاری) می‌باشد [13].

در سال‌هایی که بانک‌ها دارای بدهی سنگین بوده‌اند و عهد و پیمان‌های مالی خود را نقض می‌کردند، مدیران این بانک‌ها با استفاده از تکنیک‌های مدیریتی نوین دست به اقدامات مدیریت سود زده و به‌جای ارایه راه‌حل‌های حل مسایل و مشکلات و طلبکاران را متقاعد کرده و یک تصویر خوب مالی از بانک را به نمایش می‌گذاشتند. کاهش کیفیت سازمانی بانک‌ها؛ در اثر رشد نقدینگی بالا ایجاد شده و یکی از راه‌های برون‌رفت بازار سرمایه از بحران مالی ایجاد شده توسط بانک‌ها؛ افزایش کیفیت حسابرسی کمیته‌های حسابرسی داخلی و استفاده از سود کسب‌شده در گسترش اعطای وام به واحدهای تولیدی و خدماتی می‌باشد [14]. ممکن است سیاست‌های مالی بانک‌ها در ارتباط با حل مشکلات تحت تأثیر سیاست‌های مالکان عمده قرار گرفته و منجر به تغییر ثبات رویه گردد. مشتری مایه حیات بانک‌ها هم هست و اگر با توجه به انتشار اطلاعات از طریق مراجع رسمی احساس کاهش اعتبار و بالا رفتن بدهی و سودآوری پایین در بانک مورد اعتماد خود را نماید، به‌سرعت سرمایه و سپرده خود را به مکانی دیگر انتقال خواهد داد، بنابراین به‌سرعت توان رقابتی بانک نسبت به بانک‌های دیگر کاهش خواهد یافت [9]؛ بنابراین جامعه از جامع و صنعت بانکداری انتظار دارد که ضمن تلاش در جهت جذب سپرده‌ها و تخصیص مناسب آن‌ها در فعالیت‌های مفید اقتصادی که در نهایت منجر به سودآوری بانک‌ها و موسسات اعتباری می‌شود، به موازات پیشرفت‌های همه‌جانبه اقتصادی و اجتماعی نیز حرکت کرده و بدهی خود را در حد معقول کنترل نموده، به‌طوری‌که به نحو موثری در تحقق توقعات و نیازهای مشتریان گام برداشته و خود را با نیازهای جامعه هماهنگ سازد و در نهایت سطح پایداری و ثبات مالی خود را حفظ نماید [15]. سرمایه‌گذاری به‌عنوان مهم‌ترین پارامتر موثر بر ارزش‌گذاری بانک‌ها و برای جهت‌گیری آنان در بازارهای سرمایه مطرح گردیده است و محدودیت‌های مالی عاملی تأثیرگذار در نوسانات سرمایه و ثبات مالی می‌باشد [4]. بسیاری از بانک‌هایی که نزدیک به مرز ورشکستگی شدند و مشکلات مالی زیادی دارند، اجرای تعهدات مالی آن‌ها به‌سختی انجام می‌شد. با توجه به هزینه‌های ناشی از عدم استفاده از

کمیته‌های حسابرسی داخلی، عواقب اصلی بازگشت سود پایین‌تر از سرمایه‌گذاری، نقدینگی کمتر، ارزیابی مجدد خطرات نوسان‌پذیری ریسک، مشکل بازپرداخت وام‌های بلندمدت و منابع مالی دیگر، بحران مالی بانک‌ها گسترش یافته و تنها راه نجات از بحران اتفاق افتاده در دسترس بودن اعتبارات با سود پایین، سیاست‌های اقتصادی جدید و تضمین دولتی و در نهایت افزایش کیفیت سازمانی بانک‌ها می‌باشد [5]. کمیته‌های حسابرسی بانک‌ها با انجام حسابرسی‌های بهینه و بهنگام در طول کل دوره فعالیت مالی بانک‌ها، به حسابرسان کمک شایانی می‌کنند تا حسابرسان مستقل به موقع گزارش‌های حسابرسی خود را منتشر نمایند. در هنگام وقوع بحران مالی، بانک‌ها تمایلی به افزایش رسیدگی نداشته و به دنبال راه‌کارهایی هستند که هزینه بی‌کیفیتی سازمان را کاهش داده و کیفیت حسابرسی خود را افزایش دهند. در این هنگام با قرار گرفتن در مسیرهای بازگانی غیر مولد مانند خرید و فروش باعث افزایش رشد نقدینگی شده و کیفیت سازمان را تا حد قابل ملاحظه‌ای کاهش می‌دهند [16]. با توجه به مطالب مطرح‌شده؛ مساله اصلی این پژوهش که در ایران قرار است مورد موشکافی قرار گیرد؛ بررسی تاثیر ساختار کمیته حسابرسی داخلی و کیفیت سازمانی بر ثبات مالی بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد.

۲-۱- پیشینه خارجی

انگوبین [17] در پژوهشی تحت عنوان "ساختار کمیته حسابرسی داخلی و کیفیت سازمانی بر ثبات مالی بانک‌ها" به بررسی روابط بین متغیرهای فوق پرداخت. نتایج تحقیقات او نشان داد که هرچقدر ساختار کمیته حسابرسی داخلی در بانک‌ها بهینه‌تر شود؛ به همان نسبت ثبات مالی بانک‌ها افزایش پیدا خواهد کرد. همچنین نتایج تحقیقات آن‌ها نشان داد که کیفیت سازمانی می‌تواند بر روی ثبات مالی بانک‌ها تاثیر مثبت و معناداری بگذارد و در بازه‌های زمانی بلندمدت؛ باعث افزایش رتبه اعتباری بانک‌ها شود. همچنین نتایج تحقیقات او نشان داد که اگر ساختار کمیته حسابرسی داخلی بر مبنای نوسانات مثبت کیفیت سازمانی بانک‌ها باشد؛ به همان نسبت در بازه‌های زمانی بلندمدت ثبات مالی در بانک‌ها ایجاد خواهد شد. فوجی و همکاران [10] در پژوهشی تحت عنوان کمیته حسابرسی داخلی بانک‌ها؛ نوسانات سود و ثبات مالی؛ ۴۱ بانک تایوانی را برای ارزیابی اثربخشی و کارایی موردبررسی قرار داد. در این تحقیق، او از مدل تحلیل پوششی داده‌های دومرحله‌ای برای ارزیابی بهره‌جسته‌اند. در مرحله اول، دارایی‌های موردنیاز برای ایجاد درآمد به‌منظور ارزیابی کارایی و در مرحله دوم، سود ایجادشده برای ارزیابی اثربخشی موردبررسی قرار می‌گیرد. نتایج تحقیق او نشان داد که اگر کمیته حسابرسی داخلی بانک‌ها استانداردهای حسابداری و حسابرسی را اعمال نماید؛ در بازه‌های زمانی بلندمدت نوسانات سود مثبت شده و در نهایت ثبات مالی در بانک‌ها به وجود خواهد آمد. سالندی و همکاران [18] در پژوهشی تحت عنوان تاثیر شفافیت صورت‌های مالی در مدیریت ریسک بانک و ثبات مالی پرداختند. نتایج تحقیق آن‌ها نشان داد که هنگامی که بانک‌ها با ناتوانی در بازپرداخت دیون و مشکلات نقدینگی مواجه هستند، برای مدیریت کردن ریسک نقدینگی می‌توانند شفافیت صورت‌های مالی را بهبود ببخشند. همچنین نتایج تحقیق آن‌ها نشان داد که هنگامی که برای تامین مالی، عدم تقارن اطلاعاتی نیز موجب بروز اصطکاک و حساسیت می‌شود، بانک‌ها می‌توانند با افزایش شفافیت و کاهش عدم تقارن اطلاعاتی، تامین مالی خود را راحت‌تر کنند و در نهایت باعث افزایش ثبات مالی شوند. اریف و ناومان آنس [2] با استفاده از تحلیل سلسله مراتبی و به ارزیابی عملکرد فازی صنعت بانکداری ترکیه در ارتباط با نوسانات ثبات مالی و ارتباط آن با کیفیت کمیته‌های حسابرسی داخلی پرداختند. در این تحقیق ارزیابی عملکرد کلان بانک‌ها در دو بخش مالی و غیرمالی موردبررسی قرار می‌گیرد. شاخص کفایت ثبات مالی، کیفیت دارایی‌ها، سودآوری، نقدینگی، ساختار درآمد و هزینه و گروه سهام برای ارزیابی عملکرد مالی و شاخص قیمت‌گذاری، بازاریابی، بهره‌وری و ارائه خدمات برای ارزیابی عملکرد غیرمالی موردبررسی قرار می‌گیرند. نتایج تحقیق آن‌ها نشان داد که نوسانات ثبات مالی با کیفیت کمیته‌های حسابرسی داخلی در ارتباط بوده و در بلندمدت می‌تواند میزان اعمال نفوذ کمیته‌های حسابرسی داخلی بانک‌ها را افزایش دهند. دام فور [8] یک مدل چند معیاره برای ارزیابی عملکرد و ثبات و پایداری بانک ارائه می‌کند. مدل چند معیاره استفاده‌شده، مدل تحلیل سلسله مراتبی است. در این تحقیق معیارها بر اساس سیستم رتبه‌بندی CAMELS انتخاب شده و به چهار گروه نقدینگی، کارایی دارایی، سودآوری و کفایت سرمایه طبقه‌بندی می‌شوند. نتایج تحقیق او نشان داد که ثبات و پایداری بانک در بلندمدت باعث افزایش عملکرد مثبت مالی می‌شود.

۲-۲- پیشینه داخلی

برخوردار و همکاران [6] در پژوهشی تحت عنوان بررسی عوامل موثر بر اثربخشی حسابرسی داخلی و ارزیابی نقش حسابرسی داخلی در مدیریت ریسک و کنترل‌های داخلی بانک کشاورزی با استفاده از روش آماری معادلات ساختاری پرداختند. نتایج پژوهش آن‌ها نشان از آن داشت که عوامل استقلال حسابرسی داخلی، صلاحیت حسابرسان داخلی، حمایت مدیریت از حسابرسی داخلی، اندازه حسابرسی

داخلی و ارتباط حسابرسان داخلی و مستقل بر اثربخشی حسابرسی داخلی تأثیر مثبت معناداری دارند. همچنین اثربخش بودن حسابرسی داخلی باعث بهبود کنترل‌های داخلی بانک می‌شوند اما بر بهبود مدیریت ریسک بانک تأثیر معناداری ندارد. تحریری و محمد حسن زاده [16] در پژوهشی تحت عنوان شناسایی مولفه‌های اثرگذار بر استقرار حسابرسی داخلی اثربخش در موسسات مالی پرداخت. نتایج پژوهش وی نشان از آن داشت که مهم‌ترین مانع پیش روی استقرار نظام حسابرسی داخلی را باید در حرکت از سنت به مدرنیته دارد. همچنین در کنار سایر مولفه‌های تأثیرگذار، دو عامل اجرای درست، صحیح، مناسب و کارآمد کنترل‌های داخلی و دیگری پشتیبانی مدیریت از بخش‌های حسابرسی داخلی، اثربخشی حسابرسی داخلی را افزایش می‌دهد، به‌عنوان اصلی‌ترین عواملی که در استقرار حسابرسی داخلی اثربخش نقش دارند، می‌توان نام برد. تقی زاده و همکاران [19] در پژوهشی تحت عنوان ارزیابی ثبات مالی در اقتصاد ایران با تأکید بر رفتار متفاوت قرض‌دهی و قرض‌گیری با رویکرد مدل *DSGE* در دوره زمانی ۱۳۷۵ تا ۱۳۹۶ پرداختند. نتایج نشان‌دهنده این بود که با تفکیک رفتار خانوارها در قرض‌دهی و قرض‌گیری نوسانات و بی‌ثباتی اقتصادی متفاوت‌تر از رفتار همگن خانوارها بوده است. موسوی و همکاران [20] در تحقیقی تحت عنوان تأثیر تغییر دستوری نرخ سود سپرده بر ثبات مالی بانکی ایران در شرایط تحریم در بازه زمانی ۱۳۸۰ تا ۱۳۹۷ با استفاده از روش حداقل مربعات سه مرحله‌ای پرداختند. نتایج تحقیق نشان از آن داشت که افزایش نرخ سپرده‌ها در شرایط بروز تکانه‌های ارزی بر ثبات مالی کل بانک‌ها و بانک‌های خصوصی به‌طور مثبت موثر و بر بانک‌های دولتی بی‌اثر بوده است، ولی این سیاست به دلیل اثرگذاری تکانه‌های ارزی بر متغیرهای برون بانکی مانند تورم و افزایش هزینه‌های تامین مالی در اقتصاد خود از دلایل بروز افزایش مطالبات غیرجاری در نظام بانکی است. مشتری دوست [13] در تحقیقی تحت عنوان جایگاه حسابرسی داخلی و نحوه عملکرد آن در نظام بانکی ایران پرداختند. نتایج تحقیق آن‌ها نشان از آن داشت که ارتباط حسابرسی داخلی با مدیریت ارشد در بانک‌های انصار، شهر و سینا مناسب می‌باشد. نقش و اهمیت حسابرسی داخلی توسط مدیریت ارشد و سایر کارکنان در بانک‌های انصار، شهر و کارآفرین شناخته شده است. نقش مشورتی حسابرسی داخلی تنها در بانک‌های انصار و شهر چشمگیر است. به جز بانک ملی، در سایر بانک‌ها حسابرسان داخلی از دانش و تجربه کافی در خصوص فعالیت خود برخوردار هستند و در همه بانک‌ها حسابرسان داخلی از آموزش‌های کافی جهت بهبود فرآیند حسابرسی بهره‌مند می‌شوند. حبیب زاده [21] در تحقیقی تحت عنوان تأثیر حسابرس داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی با تأکید بر نقش کمیته حسابرسی در بین سال‌های ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۷ پرداخت. نتایج پژوهش وی با استفاده از روش رگرسیون خطی چندگانه نشان از آن داشت که حسابرس داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی تأثیر مستقیم و معنادار دارد. وجود کمیته حسابرسی، تأثیر مستقیم حسابرس داخلی بر کیفیت گزارشگری مالی را تقویت می‌کند. ملکی [22] در پژوهشی تحت عنوان تأثیر حاکمیت شرکتی بانک‌ها بر ثبات مالی در بازه زمانی ۱۳۹۲ تا ۱۳۹۶ در بین ۱۵ بانک پرداختند. نتایج پژوهش فوق با استفاده از رگرسیون حداقل مربعات معمولی نشان از آن داشت که اندازه هیأت‌مدیره و درصد اعضای غیرموظف بر ثبات مالی بانکی تأثیر مثبت و معناداری دارند.

۳- فرضیه‌های پژوهش

فرضیه‌های این پژوهش به‌صورت زیر در نظر گرفته شده است.

فرضیه ۱- ساختار کمیته حسابرسی داخلی بر ثبات مالی بانک‌ها تأثیر مثبت و مستقیمی می‌گذارد.

فرضیه ۲- کیفیت سازمانی بر ثبات مالی بانک‌ها تأثیر مثبت و مستقیمی می‌گذارد.

۴- مدل پژوهش

مدل‌های پژوهش برگرفته از پژوهش نیوین [17] به‌صورت زیر برآورد شده‌اند.

مدل مربوط به فرضیه ۱ پژوهش به صورت زیر می‌باشد:

$$STAB_{i,t} = \alpha_0 + \beta_1 \sum_{y=1}^4 ACST_{i,t} + \beta_2 \sum_{p=5}^{11} FCON_{i,t} + \beta_3 \sum_{\theta=12}^{13} ACST_{i,t} + \beta_4 \delta_i + \beta_5 \delta_t + \beta_6 \delta_c + \varepsilon_{i,t}$$

مدل مربوط به فرضیه ۲ پژوهش به‌صورت زیر می‌باشد:

۵- نحوه اندازه‌گیری متغیرهای پژوهش

متغیر وابسته

ثبات مالی بانک i در سال t ($STAB_{i,t}$)

متغیرهای مستقل

ساختار کمیته حسابرسی داخلی بانک i در سال t ($\sum_{y=1}^4 ACST_{i,t}$)

کیفیت سازمانی بانک i در سال t ($\sum_{y=1}^4 INS_{i,t}$)

متغیرهای کنترلی

اندازه بانک i در سال t ($\sum_{p=5}^{11} FCON_{i,t}$)

نرخ رشد اقتصادی بانک i در سال t ($\sum_{\delta=12}^{13} ACST_{i,t}$)

سود تقسیمی سهام بانک i در سال t (δ_i)

نسبت جاری بانک i در سال t (δ_t)

جریان‌های نقدی استاندارد شده بانک i در سال t (δ_c)

۵-۱- تعاریف عملیاتی متغیرها

تعاریف عملیاتی متغیرهای وابسته

ثبات مالی بانک i در سال t ($STAB_{i,t}$): طبق پژوهش موسالام [14]، ثبات مالی بانک‌ها از طریق میانگین پنج شاخص زیر به‌دست خواهد آمد:

$$I_{i,t} = [ROA(ZA)_{i,t} + ROE(ZE)_{i,t} + ETA_{i,t} + NPLEQ_{i,t} + LLRNPL_{i,t}] / 5.$$

که در آن

$ROA(ZA)_{i,t}$ = برابر است با بازده دارایی‌های بانک که نحوه محاسبه آن به‌صورت زیر می‌باشد:

$$ROA(ZA)_{i,t} = \frac{\text{سود خالص عملیاتی}}{\text{ارزش دفتری کل دارایی‌ها}}$$

$ROE(ZE)_{i,t}$ = برابر است با بازده حقوق صاحبان سهام بانک که نحوه محاسبه آن به‌صورت زیر می‌باشد:

$$ROE(ZE)_{i,t} = \frac{\text{سود خالص عملیاتی}}{\text{ارزش بازار حقوق صاحبان سهام}}$$

$ETA_{i,t}$ = برابر است با نسبت سود انباشته بانک که نحوه محاسبه آن به صورت زیر می‌باشد:

$$A/E_{i,t} = \frac{\text{سود انباشته}}{\text{ارزش دفتری دارایی‌ها ثابت}}$$

$NPLEQ_{i,t}$ = برابر است با نسبت سود به بدهی‌های بانک که نحوه محاسبه آن به صورت زیر می‌باشد:

$$NPLEQ_{i,t} = \frac{\text{سود خالص عملیاتی}}{\text{ارزش دفتری بدهی‌ها}}$$

$LLRNPL_{i,t}$ = برابر است با نسبت بازده سهام بانک که نحوه محاسبه آن به صورت زیر می‌باشد:

$$LLRNPL_{i,t} = R_{i,t} * N_{i,t} / A_{i,t}$$

که در آن

$N_{i,t}$: برابر است با تعداد سهام.

$A_{i,t}$: برابر است با ارزش دفتری دارایی‌های ثابت.

$R_{i,t}$: برابر است با بازده سهام که نحوه محاسبه آن به صورت زیر می‌باشد:

$$R_{it} = \frac{(P_{it} - P_{it-1}) + DPS + (P_{it} - 1000)A + P_{it}B}{P_{it-1}} * 100.$$

که در آن

P_{it} = قیمت سهام در انتهای سال t .

$P_{i,t-1}$ = قیمت سهام در انتهای سال $t-1$.

DPS = سود نقدی هر سهم بر اساس تعداد سهام در ابتدای دوره.

A = درصد افزایش سرمایه از محل آورده نقدی.

B = درصد افزایش سرمایه از محل سود انباشته یا اندوخته.

تعاریف عملیاتی متغیرهای مستقل

ساختار کمیته حسابرسی داخلی بانک i در سال t ($\sum_{y=1}^4 ACST_{i,t}$): متغیر مستقلی می‌باشد که اگر شرکت در سال مورد دارای کمیته حسابرسی داخلی باشد برابر ۱ و در غیر این صورت برابر صفر خواهد بود [17].

کیفیت سازمانی بانک i در سال t ($\sum_{y=1}^4 INS_{i,t}$): در این پژوهش کیفیت سازمانی از طریق میزان نفوذ سهامداران نهادی بانک به صورت زیر محاسبه خواهد شد:

برابر است با نسبت سهامداران نهادی بر روی کل سهامداران بانک. نحوه محاسبه متغیر نسبت مالکیت بانک به صورت زیر می‌باشد:

$$\sum_{y=1}^4 INS_{i,t} = \frac{\text{بانک نهادی سهامداران دست در سهام تعداد}}{\text{بانک سهام کل تعداد}}$$

اندازه بانک i در سال t ($\sum_{p=5}^{11} FCON_{i,t}$): برابر است با لگاریتم ارزش دفتری دارایی‌های بانک [15].

نرخ رشد اقتصادی بانک i در سال t ($\sum_{\delta=12}^{13} ACST_{i,t}$): نرخ رشد اقتصادی بانک از طریق مدل زیر محاسبه خواهد شد [8]:

$$Y = a * \lambda * kd * h * z * e_{1-\alpha}$$

که در آن، Y : نوسانات قیمت سهام K : نسبت جاری λ : نوسانات سود h : نرخ رشد فروش z : بازدهی سهام a : نسبت وام e : نسبت سرمایه‌گذاری.

سود تقسیمی سهام بانک i در سال t (δ_i): برابر است با حاصل تقسیم، سود تقسیم‌شده در سال موردبررسی تقسیم بر سود کسب‌شده بانک [23].

نسبت جاری بانک i در سال t (δ_i): نسبت جاری به صورت زیر محاسبه خواهد شد [17]:

$$\delta_t = \frac{\text{عملیاتی های دارایی} - \text{عملیات های بدهی}}{\text{دارایی ها کل دفتری ارزش}}$$

جریان‌های نقدی استاندارد شده بانک i در سال t (δ_c): در این تحقیق برای اندازه‌گیری جریان‌های نقد استاندارد شده از مدل زیر استفاده می‌شود، بر اساس این مدل جریان‌های نقد استاندارد شده؛ به عنوان سود عملیاتی قبل از استهلاک به کسر مجموع مالیات‌ها به اضافه هزینه بهره و سود تقسیمی تعریف شده است و با تقسیم بر مجموع دارایی‌ها استاندارد می‌گردد که نحوه محاسبه این متغیر در رابطه زیر ارائه گردیده است [14].

$$SFCE_{i,t} = (INC_{i,t} - TAX_{i,t} - INTEXP_{i,t} - PSDIV_{i,t} - CSDIV_{i,t}) / ASSET_{i,t}$$

که در آن

$\Delta REV_{i,t}$: جریان‌های نقد آزاد

$\Delta REV_{i,t}$: سود عملیاتی قبل از کسر هزینه استهلاک

مالیات: $\frac{S_{i,t} - S_{i,t-1}}{S_{i,t-1}}$

$\Delta REV_{i,t}$: هزینه بهره

$S_{i,t}$: سود پرداختی به سهامداران ممتاز

$S_{i,t-1}$: سود پرداختی به سهامداران عادی

$\Delta AR_{i,t}$: جمع ارزش دفتری دارایی‌ها

$\varepsilon_{i,t}$: خطای تصادفی بانک i در پایان سال t

روش تحقیق مورد استفاده در این پژوهش از نوع تحقیقات همبستگی، از انواع تحقیقات توصیفی می‌باشد. شیوه استدلال پژوهش، قیاسی-استقرایی می‌باشد. در این پژوهش، از روش کتابخانه‌ای با بهره‌گیری از کتب و مقالات تخصصی فارسی و لاتین و پایان‌نامه‌ها استفاده می‌شود. از آنجایی که اطلاعات مربوط به متغیرهای این پژوهش شامل بسیاری از اقلام حسابداری مندرج در صورت‌های مالی حسابداری شده بانک‌ها می‌باشد، داده‌های مورد نیاز از صورت‌های مالی موجود در سایت‌های مدیریت پژوهش، توسعه و مطالعات اسلامی وابسته به سازمان بورس و اوراق بهادار به نشانی www.rdis.ir و شبکه کدال، سیستم‌های جامع اطلاع‌رسانی ناشران به نشانی www.codal.ir، مرکز پردازش اطلاعات مالی ایران به نشانی www.fipiran.com و لوح‌های فشرده سازمان بورس و اوراق بهادار به صورت دستی استخراج می‌شود. برای تجزیه و تحلیل اطلاعات و آزمون فرضیه‌ها، برای یک دوره شش ساله (۱۳۹۵-۱۴۰۰) جمع‌آوری خواهد شد. پس از جمع‌آوری اطلاعات مورد نیاز شرکت‌های مورد رسیدگی، فرضیه‌های تحقیق با استفاده از تحلیل همبستگی و رگرسیون و روش آماری پانل دیتا، مورد بررسی قرار گرفته و ابتدا محاسبات اولیه در صفحه گسترده نرم‌افزار اکسل انجام گرفته و داده‌ها برای تجزیه و تحلیل آماده خواهند گردید، سپس به منظور انجام تجزیه و تحلیل‌های نهایی از نرم‌افزارهای *Spss 22*، *Eviews 8.1* و *Minitab 17.1*، استفاده می‌گردد.

۷- آماره توصیفی

جدول ۱- آمار توصیفی متغیرهای تحقیق.

Table 1- Descriptive statistics of research variables.

متغیر	تعداد مشاهدات	میانگین	انحراف معیار	کمترین مقدار	بیشترین مقدار	چولگی	کشیدگی
ثبات مالی	60	0.3339	0.1484	0.0157	0.5987	-0.366	-0.562
ساختار کمیته حسابداری داخلی	60	0.0000	0.5415	3.8172	1.0000	0.969	0.946
کیفیت سازمانی	60	0.6677	0.1513	0.1423	0.8375	-1.518	2.487
اندازه بانک	60	3.5929	0.8492	2.2635	5.4153	1.978	5.993
نرخ رشد اقتصادی	60	0.1783	0.1622	0.0485	0.2136	-0.351	0.183
سود تقسیمی سهام	60	0.3789	0.1244	0.2164	0.6465	2.973	9.987
نسبت جاری	60	0.2383	0.0340	0.1525	0.3350	0.972	0.047
جریان‌های نقدی استاندارد شده	60	0.3262	0.0192	0.2178	0.5672	0.474	-0.720

با توجه به جدول ۱، میانگین ثبات مالی بانک‌های نمونه به ترتیب برابر با $0/3339$ بوده و کم‌ترین و بیشترین مقدار آن برابر با $0/0157$ و $0/5987$ می‌باشد. بررسی میزان چولگی و کشیدگی این متغیر که بایستی به ترتیب 0 و 3 باشد تا متغیر دارای توزیع نرمال باشد، نشان می‌دهد که این متغیر دارای توزیع نرمال نیست.

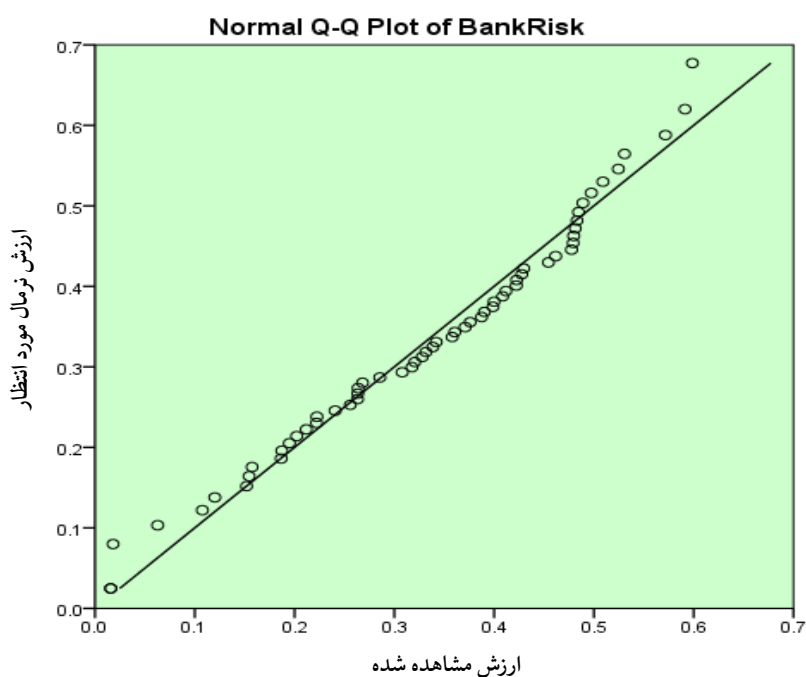
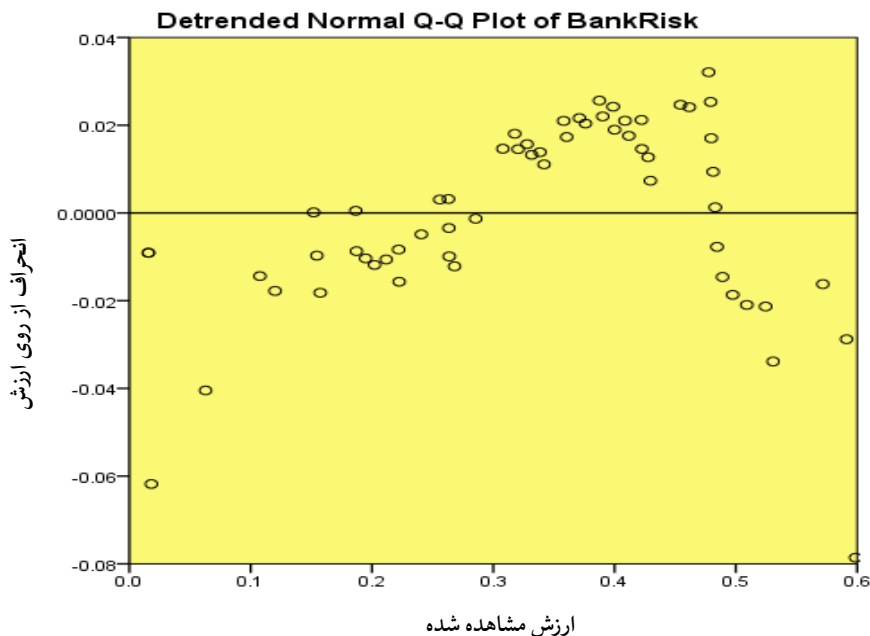
۸- آزمون نرمال بودن

جدول ۲- نتایج آزمون نرمال بودن متغیر وابسته تحقیق.

Table 2- The results of the normality test of the dependent variable of the research.

متغیر	تعداد (N)	آماره (K-S)	سطح اهمیت (Sig)
ثبات مالی	60	2.575	0.000

با توجه به این که برای متغیر ثبات مالی سطح اهمیت آماره $K-S$ کمتر از $0/05$ می‌باشد، بنابراین فرضیه H_0 مبنی بر نرمال بودن توزیع این متغیرها در سطح اطمینان 95% رد شده و بیان‌گر این است که متغیر ثبات مالی از توزیع نرمال برخوردار نمی‌باشند. شکل ۱ ($Q-Q$ plot)، توزیع غیر نرمال متغیر وابسته را به نمایش گذاشته است.

شکل ۱- نمودار (Q-Q plot)، نمایش عدم نرمال بودن توزیع متغیر وابسته.

Figure 1- Diagram (Q-Q plot), showing the non-normality of the distribution of the dependent variable.

نرمال بودن متغیر وابسته، شرط لازم برای مدل‌های رگرسیون است، بنابراین لازم است قبل از آزمون فرضیه‌ها این متغیر نرمال‌سازی شود. در این پژوهش برای نرمال‌سازی داده‌ها از تابع انتقال جانسون^۱ بهره گرفته شده و توسط نرم‌افزار *Minitab 17.1* مورد تجزیه و تحلیل واقع شده است. نتایج حاصل از آزمون *K-S* بعد از فرآیند نرمال‌سازی داده‌ها به شرح جدول ۳ می‌باشد.

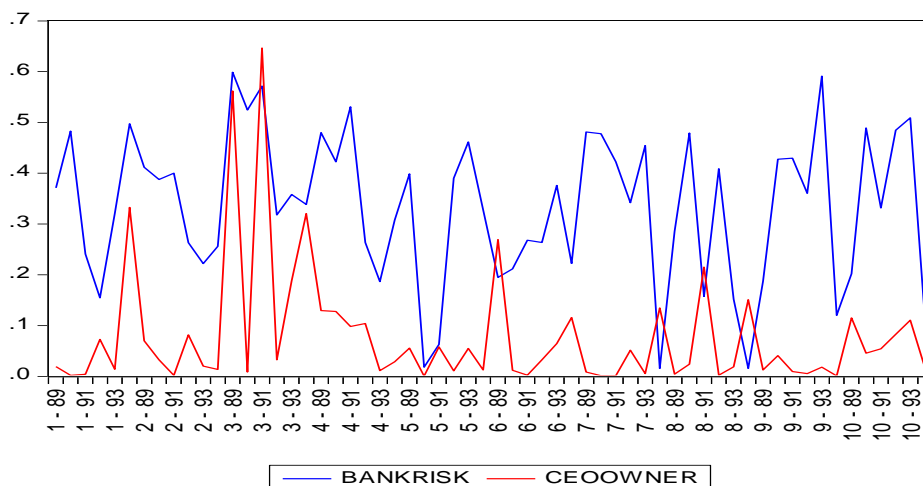
جدول ۳- نتایج آزمون نرمال بودن متغیر وابسته تحقیق بعد از فرآیند نرمال‌سازی.

Table 3- The results of the normality test of the dependent variable of the research after the normalization process.

متغیر	تعداد (N)	آماره (K-S)	سطح اهمیت (Sig)
ثبات مالی	60	0.775	0.585

¹ Johnson transformation

با توجه به جدول ۳، از آنجایی که بعد از نرمال‌سازی داده‌ها سطح اهمیت (*Sig.*) آماره کولموگروف-اسمیرنوف برای متغیر وابسته بالاتر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۵۸۵)، بنابراین فرضیه H_0 در سطح اطمینان ۹۵٪ تایید شده و بیان‌گر این است که متغیر ثبات مالی بعد از فرآیند نرمال‌سازی، دارای توزیع نرمال می‌باشند. شکل ۲ (*Q-Q plot*)، توزیع نرمال متغیر وابسته را بعد از فرآیند نرمال‌سازی توسط تابع انتقال جانسون، به نمایش گذاشته است.

شکل ۲- نمودار (*Q-Q plot*)، نمایش نرمال بودن توزیع متغیر وابسته.

Figure 2- Diagram (*Q-Q plot*), showing the normality of the dependent variable distribution.

۹- بررسی هم‌خطی میان متغیرهای تحقیق

جدول ۴- نتایج آزمون چاو و هاسمن برای مدل (۱).

Table 4 - Chow and Hausman test results for Model (1).

آزمون	تعداد	آماره	مقدار آماره	درجه آزادی	P-Value
چاو	60	F	1.4222	(40, 9)	0.0114
هاسمن	60	χ^2	2.4201	3	0.0099

با توجه به نتایج آزمون چاو و *P-Value* آن (۰/۰۱۱۴)، فرضیه H_0 آزمون در سطح اطمینان ۹۵٪ رد شده و بیان‌گر این است که می‌توان از روش داده‌های پانل استفاده نمود. هم‌چنین با توجه به نتایج آزمون هاسمن و *P-Value* آن (۰/۰۰۹۹) که کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد، فرضیه H_0 آزمون در سطح اطمینان ۹۵٪ رد شده و فرضیه H_1 پذیرفته می‌شود. لذا لازم است مدل با استفاده از روش اثرات ثابت برآورد شود.

جدول ۵- نتایج آزمون چاو و هاسمن برای مدل (۲).

Table 5 - Chow and Hausman test results for Model (2).

آزمون	تعداد	آماره	مقدار آماره	درجه آزادی	P-Value
چاو	60	F	1.3438	(40, 9)	0.0360
هاسمن	60	χ^2	1.7158	3	0.0334

با توجه به نتایج آزمون چاو و *P-Value* آن (۰/۰۳۶۰)، فرضیه H_0 آزمون در سطح اطمینان ۹۵٪ رد شده و بیان‌گر این است که می‌توان از روش داده‌های پانل استفاده نمود. هم‌چنین با توجه به نتایج آزمون هاسمن و *P-Value* آن (۰/۰۳۳۴) که کمتر از ۰/۰۵ می‌باشد، فرضیه H_0 آزمون در سطح اطمینان ۹۵٪ رد شده و فرضیه H_1 پذیرفته می‌شود. لذا لازم است مدل با استفاده از روش اثرات ثابت برآورد شود.

جدول ۶- نتایج آزمون‌های مربوط به مفروضات آماری مدل (۱).

Table 6- The results of the tests related to the statistical assumptions of the Model (1).

آماره	آماره	آماره	آماره	آماره	آماره
Jarque-Bera	Brusch-Pagan	Durbin-Watson	Ramsey	F	P-Value
χ^2	P-Value	D	F	F	P-Value
0.7229	0.0467	2.32	22.9645	1.5615	0.4485

جدول ۷- نتایج آزمون‌های مربوط به مفروضات آماری مدل (۲).

Table 7- The results of the tests related to the statistical assumptions of the Model (2).

آماره Ramsey	آماره Durbin-Watson	آماره Breusch-Pagan	آماره Jarque-Bera
P-Value	F	D	P-Value
0.6541	3.4487	2.21	0.0069
			F
			1.3393
			P-Value
			0.4457
			χ^2
			1.6158

با توجه به نتایج حاصل از آزمون‌های چاو و هاسمن و همچنین نتایج آزمون مفروضات آماری رگرسیون کلاسیک، مدل‌های (۱) و (۲) تحقیق با استفاده از روش داده‌های پانل و به صورت اثرات ثابت برآورد می‌شود.

۱۰- نتایج پژوهش

۱۰-۱- نتایج آزمون فرضیه ۱

جدول ۸- نتایج آزمون فرضیه ۱ تحقیق با استفاده از روش اثرات ثابت.

Table 8- The results of the first research hypothesis test using the fixed effects method.

متغیر وابسته: ثبات مالی			
تعداد مشاهدات: ۶۰ سال-بانک			
رابطه	P-Value	آماره t	ضریب
مثبت	0.0059	2.9061	2.8032
مثبت	0.0357	2.1736	3.0647
مثبت	0.0368	2.1601	1.4736
بی‌معنی	0.2384	-1.1968	-4.8498
مثبت	0.0017	3.1370	8.3874
منفی	0.0058	-4.1318	-2.0314
مثبت	0.0000	2.3332	1.0000
	0.5424		ضریب تعیین مدل
	6.9636		آماره F (P-Value)
	(0.0000)		

با توجه به این که مقدار احتمال آماره F از ۰/۰۵ کوچک‌تر می‌باشد (۰/۰۰۰۰) با اطمینان ۹۵٪ معنی‌دار بودن کل مدل تایید می‌شود. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که ۵۴/۲۴٪ از ثبات مالی بانک‌ها توسط متغیرهای وارد شده در مدل تبیین می‌گردد. از آنجایی که احتمال آماره t برای ضریب متغیر ساختار کمیته حسابرسی داخلی بانک کوچک‌تر از ۰/۰۵ می‌باشد (۰/۰۳۵۷)، در نتیجه وجود تاثیر معنی‌داری ساختار کمیته حسابرسی داخلی بانک بر میزان ثبات مالی در سطح اطمینان ۹۵٪ مورد تایید قرار می‌گیرد؛ بنابراین فرضیه ۱ تحقیق پذیرفته شده و می‌توان گفت ساختار کمیته حسابرسی داخلی بانک بر میزان ثبات مالی بانک‌ها، تاثیر معناداری وجود دارد.

۱۰-۲- نتایج آزمون فرضیه ۲

جدول ۹- نتایج آزمون فرضیه ۲ تحقیق با استفاده از روش اثرات ثابت.

Table 9- The results of the second research hypothesis test using the fixed effects method.

متغیر وابسته: ثبات مالی			
تعداد مشاهدات: ۶۰ سال-بانک			
رابطه	P-Value	آماره t	ضریب
مثبت	0.0000	5.1300	6.7645
مثبت	0.0009	6.9050	2.2445
مثبت	0.0013	3.4510	5.5364
مثبت	0.0000	4.8484	4.8871
بی‌معنی	0.6231	0.4952	6.6726
بی‌معنی	0.1529	-1.4571	-4.9325
مثبت	0.0000	1.1847	1.0000
	0.4458		ضریب تعیین مدل
	1.2644		آماره F (P-Value)
	(0.0000)		

با توجه به این که مقدار احتمال آماره F از $0/05$ کوچک‌تر می‌باشد ($0/0000$) با اطمینان 95% معنی‌دار بودن کل مدل تایید می‌شود. ضریب تعیین مدل نیز گویای آن است که $44/58\%$ از ثبات مالی توسط متغیرهای واردشده در مدل تبیین می‌گردد. از آنجایی احتمال آماره t برای ضریب متغیر کیفیت سازمانی کوچک‌تر از $0/05$ می‌باشد ($0/0009$)، در نتیجه وجود تأثیر معنی‌داری کیفیت سازمانی بانک بر میزان ثبات مالی در سطح اطمینان 95% مورد تایید قرار می‌گیرد؛ بنابراین فرضیه ۲ تحقیق پذیرفته‌شده می‌توان گفت کیفیت سازمانی بانک بر میزان ثبات مالی تأثیر معناداری وجود دارد. مثبت بودن ضریب این متغیر ($2/2445$) حاکی از وجود تأثیر مستقیم کیفیت سازمانی بانک بر میزان ثبات مالی می‌باشد.

۱۱- بحث و نتیجه‌گیری

تجربیات دهه‌های اخیر در بازارهای مالی بین‌المللی و به‌ویژه بانک‌های کشورهای مختلف نشان‌دهنده افزایش اهمیت بیش‌ازپیش موضوع مدیریت کیفیت سازمانی در فعالیتهای مالی می‌باشد. این امر ناشی از وقوع بحران‌های منطقه‌ای و جهانی است که به دنبال آن تعداد زیادی از بانک‌ها و موسسات مالی دچار ورشکستگی گردیدند [2]. نتایج این امر اثرات جبران‌ناپذیری در اقتصاد و نظام بانکی بسیاری از کشورها گذاشته است. لذا تلاش‌های بین‌المللی بر ایجاد چارچوب استانداردهایی است که بر اساس آن بتوان نسبت به بهبود سلامت مالی موسسات مالی و کاهش کیفیت سازمانی آن‌ها، به‌ویژه بانک‌ها دست یافت و به‌طور مستمری بر تحقق آن نظارت نمود. محور این استانداردها بر ایجاد ساختار یکپارچه مدیریت کیفیت سازمانی و کاهش کیفیت سازمانی در قالب مفهوم مدیریت کیفیت سازمانی شرکتی تجلی یافته است [15]. شایان ذکر است که موسسات بین‌المللی مختلفی از ابعاد مختلف به بررسی این موضوع و ارائه چارچوب‌ها و استانداردهای مدیریت کیفیت سازمانی پرداخته‌اند که مهم‌ترین آن‌ها کمیته بازل می‌باشد. ساختار کمیته حسابرسی داخلی بانک‌ها، یکی از عوامل تأثیرگذار بر اندازه بانک می‌باشد. هر چه ساختار کمیته حسابرسی داخلی بانک‌ها نوسان‌پذیری بیشتری داشته باشد، میزان سرمایه‌گذاری بانکی نیز در نوسان بوده و مدیریت کیفیت سازمانی نیز بر پایه سرمایه‌گذاری بانکی استوار خواهد بود [15]. بانک‌هایی که نسبت جاری طولانی‌تری دارند، معمولاً نوع سرمایه‌گذاری بیشتری داشته و ساختار مدیریت آن‌ها نسبت‌های اهرم مالی متنوع‌تری را نسبت به بانک‌های تازه تاسیس تجربه کرده‌اند [8]. بانک‌هایی که دارای کیفیت سازمانی سنگین‌تری، نسبت به بانک‌های دیگر دارند، معمولاً در معرض ثبات مالی بالاتری قرار دارند [9]. در سال‌های اخیر، فعالیت‌های موسسات دارای اهرمی مالی بالا از نقطه‌نظر ساختار کمیته حسابرسی داخلی و پیچیدگی با رشدی فزاینده مواجه بوده است. گستره تعامل بین موسسات مذکور با بانک‌ها و شرکت‌هایی که دادوستد اوراق بهادار را انجام می‌دهند و نیز با جریان‌ات اصلی موسسات مالی در حال گسترش است و این تأکید بر ضرورت شناخت کامل و مدیریت مخاطراتی است که در نتیجه فعالیت این نوع موسسات ایجاد می‌گردد. هم‌چون سایر متقاضیان دریافت وام و طرف‌های مقابل، بانک‌ها و واسطه‌های مالی، نقش عمده‌ای برای تخصیص اعتبار به این موسسات ایفا می‌کنند. البته در مورد موسسات با اهرم مالی بالا، با توجه به ابهام موجود در مورد فعالیت‌هایشان، اتکای قابل‌ملاحظه آن‌ها به وام، طبیعت پویای موقعیت تجاری و در بعضی از موارد تأثیر بازار آن‌ها به‌ویژه، می‌تواند چالش‌برانگیز باشد.

با توجه به فعالیت و ماهیت بانک‌ها، این موسسات مالی برای انجام عملیات مربوط ناگزیر از پذیرفتن کیفیت سازمانی‌های مختلفی هستند. به‌واقع کیفیت سازمانی نمودن جزء لاینفک عملیات بانک‌هاست [10]. البته نباید از نظر دور داشت که میزان کیفیت سازمانی بستگی مستقیم به بازده مورد انتظار فعالیت‌ها، ساختار کمیته حسابرسی داخلی و همچنین ثبات مالی سهام‌داران دارد. لیکن حتی در صورتی که سهام‌داران یک بانک مایل به پذیرش کیفیت سازمانی زیادتر برای دستیابی به بازده زیادتر باشند این امر نمی‌تواند بدون حد مرز صورت پذیرد و ناظران مالی و به‌ویژه بانک مرکزی با هدف تنظیم و کنترل بازار و حفظ منافع جمعی محدودیت‌هایی برای این امر وضع نماید. کیفیت سازمانی اعتباری به‌عنوان اصلی‌ترین کیفیت سازمانی بانک‌ها مورد شناسایی قرار گرفته است. کیفیت سازمانی‌های بازار، عملیاتی و نقدینگی از دیگر کیفیت سازمانی‌های عمده بانک هستند. لازم به ذکر می‌باشد که کمیته نظارتی بازل سه کیفیت سازمانی اعتباری، بازار و عملیاتی را به‌عنوان عمده‌ترین کیفیت سازمانی‌های بانک‌های جهان مورد شناسایی قرار داده است. با توجه تئوری‌های مطرح‌شده هدف اصلی این پژوهش، بررسی تأثیر ساختار کمیته حسابرسی داخلی بانک و کیفیت سازمانی بانک بر ثبات مالی بانک‌های پذیرفته‌شده در بورس اوراق بهادار تهران می‌باشد. کلیه بانک‌ها در جریان عملیات خود با کیفیت سازمانی‌هایی مواجه‌اند که قادر به از بین بردن آن‌ها نبوده، اما امکان مدیریتشان وجود دارد؛ بنابراین بانک‌ها برای ادامه حیات خود باید کیفیت سازمانی‌ها را کنترل نموده و کاهش دهند که برای این کار، شناسایی عوامل موثر بر کیفیت سازمانی‌های مختلف ماند (ساختار کمیته حسابرسی داخلی بانک و کیفیت سازمانی) بسیار راهگشا خواهد بود. یکی از مهم‌ترین کیفیت سازمانی‌های مرتبط با فعالیت بانکی، کیفیت سازمانی اعتباری و کیفیت

سازمانی سودآوری است. موارد یادشده نشان‌دهنده اهمیت روزافزون مدیریت کیفیت سازمانی در سطح جهان است. در ادامه ضمن بررسی کیفیت سازمانی‌های عمده بانک‌های به‌ویژه در بانک‌های کشور، به استانداردهای جهانی در زمینه مدیریت این کیفیت سازمانی‌ها و زیر ساخت‌های لازم برای این منظور و نیز جایگاه بانک مرکزی ایران خواهیم پرداخت. در این بین به وضعیت مدیریت کیفیت سازمانی در سیستم بانکی کشور نیز اشاره خواهد شد. در پایان نیز پیشنهادها برای بهبود وضعیت مدیریت کیفیت سازمانی بانک‌های کشور ارائه خواهد گردید. نتیجه حاصل از آزمون فرضیه‌ها، با پژوهش سانجیا و همکاران [24]، آدماتی و هلویگ [9] مطابقت دارد.

تقدیر و قدردانی

نویسندگان از دقت نظر هیات تحریریه و داوران گرامی و از رهنمودهای ارزشمند آنان که نقش بسزایی در ارتقای کیفیت مقاله داشت، سپاسگزارند.

منابع مالی

این پژوهش هیچ کمک‌هزینه خاصی از هیچ موسسه سرمایه‌گذار در بخش عمومی تجاری یا غیرانتفاعی دریافت نکرده است.

تعارض منافع

نویسندگان اعلام می‌کنند که هیچ نوع تعارض منافی وجود ندارد.

منابع

- [1] Agrawal, A., & Mandelker, G. N. (1987). Managerial incentives and corporate investment and financing decisions. *The journal of finance*, 42(4), 823–837.
- [2] Arif, A., & Nauman Anees, A. (2012). Liquidity risk and performance of banking system. *Journal of financial regulation and compliance*, 20(2), 182–195. DOI:10.1108/13581981211218342
- [3] Maleki, G. (2019). The effect of corporate governance of banks on financial stability. *Journal of new research approaches in management and accounting*, 3(9), 73-85. (In Persian). <https://majournal.ir/index.php/ma/article/view/202>
- [4] Cheng, I. H., Hong, H., & Scheinkmann, J. A. (2010). *Yesterday's heroes: compensation and creative risk-taking*. Working Paper 16176 (Vol. 53). <http://www.mdpi.com/1996-1073/2/3/556/>
- [5] González, F. (2005). Bank regulation and risk-taking incentives: an international comparison of bank risk. *Journal of banking and finance*, 29(5), 1153–1184. DOI:10.1016/j.jbankfin.2004.05.029
- [6] Barkhordar, K., Nazemi, A., & Namazi, N. R. (2021). Investigating factors influencing the internal audit effectiveness and evaluating internal audit role in risk management and internal controls of Keshavarzi bank. *Professional auditing research*, 1(2), 8-35. (In Persian). https://article.iacpa.ir/article_245328.html
- [7] Barbedo, C. H., Camilo-da-Silva, E., & Leal, R. P. C. (2011). Probability of information-based trading, intraday liquidity and corporate governance in the Brazilian Stock Market. https://papers.ssrn.com/sol3/papers.cfm?abstract_id=978759
- [8] Dwumfour, R. A. (2017). Explaining banking stability in Sub-Saharan Africa. *Research in international business and finance*, 41, 260–279. DOI:10.1016/j.ribaf.2017.04.027
- [9] Admati, A., & Hellwig, M. (2014). *The bankers' new clothes: what's wrong with banking and what to do about it*. Princeton University Press.
- [10] Fujii, H., Managi, S., & Matousek, R. (2014). Indian bank efficiency and productivity changes with undesirable outputs: a disaggregated approach. *Journal of banking and finance*, 38(1), 41–50. DOI:10.1016/j.jbankfin.2013.09.022
- [11] Saidi, A., & Shabani Mutlaq, M. (2010). Liquidity risk in the banking industry using the Landai Emeri index. *Stock exchange journal*, 3(12), 129-149. (In Persian). <https://www.sid.ir/paper/476649/fa>
- [12] Al-Obaidan, A. M. (2008). Market structure concentration and performance in the commercial banking industry of emerging markets. *European journal of economics, finance and administrative sciences*, 12(1), 104–114.
- [13] Moshtari Doust, T., & Asnad, F. (2020). Internal audit position and its performance process in Iran's bank system. *Accounting and auditing research*, 12(45), 187-200. (In Persian). https://www.iaaar.com/article_107131.html?lang=en
- [14] Musallam, S. R. M. (2020). Effects of board characteristics, audit committee and risk management on corporate performance: evidence from Palestinian listed companies. *International journal of islamic and middle eastern finance and management*, 13(4), 691–706. DOI:10.1108/IMEFM-12-2017-0347

- [15] Bermpei, T., Kalyvas, A., & Nguyen, T. C. (2018). Does institutional quality condition the effect of bank regulations and supervision on bank stability? Evidence from emerging and developing economies. *International review of financial analysis*, 59, 255–275. DOI:10.1016/j.irfa.2018.06.002
- [16] Tahriri, A., & Mohamad Hasanzadeh, S. (2022). Identifying factors influencing the internal control system deployment (multi-grounded theory approach). *Accounting and auditing review*, 29(3), 447-474. **(In Persian)**. https://acctgrev.ut.ac.ir/article_89473.html?lang=en
- [17] Nguyen, Q. K. (2022). Audit committee structure, institutional quality, and bank stability: evidence from ASEAN countries. *Finance research letters*, 46, 102369. <https://doi.org/10.1016/j.frl.2021.102369>
- [18] Seelanatha, L. (2010). Market structure, efficiency and performance of banking industry in Sri Lanka. *Banks and bank systems*, 5(1), 20–31.
- [19] Taghizadeh, H., Sharifi Renani, H., & Qobadi, S. (2021). Evaluation of financial stability in Iran's economy with emphasis on the different behavior of lending and borrowing with DSGEDSGE model approach. *Journal of applied economics*, 11(38), 33-52. **(In Persian)**. <https://www.sid.ir/paper/515351/fa>
- [20] Mousavi, S. S., Bastanifar, I., & Amiri, H. (2021). The impact of interest rate defense on the financial stability of banking in Iran. *Journal of economics and modelling*, 11(4), 1-26. **(In Persian)**. https://ecoj.sbu.ac.ir/article_101269.html
- [21] Habibzadeh, A. (2020). The impact of the internal auditor on the quality of financial reporting with emphasis on the role of the audit committee. *Journal of accounting and management vision*, 3(28), 26-40. **(In Persian)**. https://www.jamv.ir/article_115501_en.html?lang=en
- [22] Maleki, G. (2019). The effect of corporate governance of banks on financial stability. *Scientific journal of new management and accounting research approaches*, 3(9), 73-85. **(In Persian)**. <https://majournal.ir/index.php/ma/article/view/202>
- [23] Mollah, S., & Zaman, M. (2015). Shari'ah supervision, corporate governance and performance: conventional vs. Islamic banks. *Journal of banking & finance*, 58, 418–435. <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2015.04.030>
- [24] Bhagat, S., Bolton, B., & Lu, J. (2015). Size, leverage, and risk-taking of financial institutions. *Journal of banking & finance*, 59, 520–537. <https://doi.org/10.1016/j.jbankfin.2015.06.018>